

BOHUMÍR CHALUPA

ZAMĚŘENÍ ČINNOSTI, HODNOT A PROFESIONÁLNÍCH ZÁJMŮ UCHAZEČŮ O STUDIUM PSYCHOLOGIE

PROBLÉM

V dosavadní literatuře byly sledovány u různých profesionálních a studijních skupin převážně rozdíly psychometrických profilů na základě průměrných hodnot (Cattell, 1957, Hermochová, Hampejsová, 1966, Hromátka, 1968 aj.). Při této metodě není však možno postihnout vzájemné vazby mezi jednotlivými zkoumanými proměnnými, které vytvářejí různé, na sobě relativně nezávislé komponenty celkové struktury osobnosti. Tak uniká možnost představit si celou diferencovanost osobnostního systému, který vstupuje do činnosti v daných podmínkách.

Zjistíme-li např. že se psychologové a biologové liší navzájem v těch a těch položkách dotazníku, neříká nám to nic o tom, jaká seskupení vlastností se vyskytují u každé profese. To je pochopitelně důležité zejména tam, kde se nejedná o nějaké v populaci univerzálně platné rysy jako je např. introverse-extraverse, nýbrž o vysoce specifikované vlastnosti v každé skupině jako je zájem o lidi nebo o zvířata, o stroje či elektroniku, preference určitých vědních oblastí, teoretických či praktických činností apod. Tato situace se vyskytuje zejména při zkoumání **zaměření osobnosti**, kde na rozdíl od zkoušek schopností panuje mimořádná rozmanitost orientací v různých skupinách. U nás na tuto otázku narazila při výzkumu zájmových orientací mužů a žen O. Kolaříková, 1968, na základě zjištěných diferencí koeficientů korelací u obou skupin.

Cílem našeho výzkumného šetření bylo objasnit na základě zpracování dotazníkového materiálu pomocí faktorové analýzy, jaké konkrétní substruktury zaměření činnosti, pracovních hodnot a profesionálních zájmů můžeme očekávat u uchazečů o studium psychologie.

Zaměření osobnosti člověka je důležitým psychologickým ukazatelem, který rozhoduje o dalším studijním a praktickém uplatnění. Zaměření se projevuje v připravenosti k vzájemnému působení člověka s prostředím, ve způsobu hodnocení věcí, lidí a činností, je výrazem převládajících potřeb, zájmů a sledovaných cílů. Psychologické poznatky o zaměření osob-

nosti mají bezprostřední význam pro otázky profesionální orientace, pro přijímacích řízení pro studium na vysokých školách, pro studijní orientaci i pro uplatnění v praxi.

METODIKA

Byla sledována preference odborných psychologických činností, zaměření pracovních hodnot a zájem o psychologické disciplíny pomocí 3 dotazníků:

1. **Dotazník preferovaných činností a hodnot v povolání psychologa.** Autorem navržený dotazník obsahuje 20 položek, které má zkoumaná osoba seřadit podle pořadí.
2. **Dotazník pracovních hodnot podle Supera.** Obsahuje 15 položek, které jsou seřazeny podle pořadí.
3. **Dotazník zájmů o psychologické disciplíny.** Autorem konstruovaný dotazník obsahuje 20 položek, které představují hlavní psychologické disciplíny (včetně aplikačních) a osoba je má seřadit podle pořadí.

Tab. 1. Průměrné hodnoty a standardní odchylky zkoumaných proměnných ($n = 89$)

Proměnná č.	ar. pr.	směrod. odch.	Proměnná č.	ar. pr.	směrod. odch.
1.	20,820	2,646	29.	12,596	2,516
2.	10,169	5,122	30.	10,281	2,768
3.	18,843	1,792	31.	5,989	3,160
4.	6,225	4,401	32.	10,730	3,053
5.	8,539	6,157	33.	5,438	2,903
6.	9,899	6,964	34.	6,640	3,633
7.	5,506	6,316	35.	11,978	2,848
8.	17,438	10,046	36.	4,978	3,585
9.	14,300	7,538	37.	8,225	4,723
10.	9,753	7,158	38.	6,955	3,883
11.	9,090	9,041	39.	5,865	4,243
12.	12,348	6,911	40.	6,449	4,274
13.	8,011	4,158	41.	7,438	4,972
14.	11,236	6,050	42.	7,978	4,823
15.	9,101	4,200	43.	8,596	4,544
16.	12,326	10,172	44.	8,472	4,669
17.	18,865	5,923	45.	11,247	4,498
18.	7,404	9,736	46.	13,865	4,643
19.	6,506	6,316	47.	11,270	3,665
20.	18,247	2,158	48.	11,831	4,560
21.	7,798	6,312	49.	8,640	5,395
22.	3,517	4,621	50.	15,966	4,299
23.	5,809	9,717	51.	8,393	4,082
24.	9,989	3,973	52.	10,843	4,778
25.	5,742	3,627	53.	15,888	3,135
26.	9,427	3,013	54.	17,820	3,606
27.	12,303	3,088	55.	17,112	3,276
28.	7,034	6,514	56.	7,056	5,744
			57.	22,461	6,082

K doplnění byl použit Sargentův test tvořivého myšlení (Insight test, Sargent, 1953), který zjišťuje schopnost hodnocení příčin a motivů lidského jednání. Celkem bylo zahrnuto do statistického zpracování 57 položek včetně věku zkoumané osoby.

Byl vyšetřen soubor 89 uchazečů o studium psychologie v roce 1971 v průměrném věku 20,8 roků.

Při statistickém zpracování byly vypočteny reprezentativní hodnoty pro všechny proměnné a úplná korelační matice, která byla podrobena faktorové analýze metodou hlavních komponent s analytickou rotací os metodou Varimax podle H. F. Kaisera. Výpočty provedl na počítači IBM prom. mat. P. Kadeřábek.

OZNAČENÍ ZKOUMANÝCH PROMĚNNÝCH V TAB. 1

1. věk zkoumané osoby
2. předvídaní a ovlivňování jednání druhých lidí
3. módnost a populárnost oboru psychologie v současnosti
4. možnost řešení problémů druhých lidí
5. zlepšování pracovních podmínek na základě psychologických poznatků
6. poskytování psychologických porad mládeži při volbě povolání
7. poznávání zákonitostí duševního života
8. vytváření matematických modelů v psychologii
9. vyučování psychologii
10. studium psychologických problémů moderní techniky a člověka
11. převýchova defektních lidí na základě psychologických poznatků
12. používání metody hypnózy v terapii duševních odchylek a poruch
13. diagnostika duševních schopností a vlastností lidí
14. experimentování v psychologické laboratoři
15. účast v psychologickém výzkumu
16. možnost lepšího porozumění vlastním problémům
17. vysoká společenská prestiž povolání psychologa
18. objasňování dosud nepoznaných záhad v duševním životě lidí
19. poskytování psychologických porad druhým lidem při osobních potížích
20. dobrá ekonomická úroveň povolání psychologa
21. prospěch společnosti z využívání poznatků psychologie
22. práce, ve které mohu užívat svůj vlastní rozum
23. práce, ve které vynalézám, navrhuji nebo vyvíjím nové věci a myšlenky
24. práce, ve které organizuji a řídím činnost druhých lidí
25. práce, ve které vidím podle výsledků, že jsem něco vykonal
26. práce, ve které mi vyhovuje a líbí se pracovní prostředí
27. práce, ve které mám vedoucího, s nímž dobře vycházím
28. práce, ve které nacházím svůj správný životní styl
29. práce, ve které mám jistotu zaměstnání i v těžkých dobách
30. práce, ve které jsem spokojen se svými spolupracovníky
31. práce, ve které dělám něco, co činí svět hezčím
32. práce, ve které jsem respektován a vážen druhými lidmi
33. práce, ve které mohu dělat věci samostatně podle svého rozhodnutí
34. práce, ve které mám možnost dělat stále jiné, rozmanité věci
35. práce, ve které mám zajištěnou dobrou životní úroveň
36. práce, ve které mohu pomáhat druhým lidem
37. obecná psychologie
38. vývojová psychologie
39. sociální psychologie
40. experimentální psychologie
41. klinické poradenství
42. pedagogická psychologie
43. psychologie práce

44. psychologie umění
45. psychologie sportu
46. zoopsychologie
47. srovnávací psychologie
48. psychofysiologie
49. vězeňská a soudní psychologie
50. vojenská psychologie
51. výchovné poradenství
52. poradenství pro volbu povolání
53. psychologie stáří
54. matematická psychologie
55. inženýrská psychologie
56. klinická psychologie
57. Skóre v Insight testu (Sargent)

KVANTITATIVNÍ VYJÁDRĚNÍ PREFERENCE ČINNOSTÍ, HODNOT A ZÁJMŮ

V dotazníku **preferovaných činností a hodnot v povolání psychologa** (pol. 2—21) zjišťujeme, že nejvíce je v průměru preferováno poznávání zákonitostí duševního života druhých lidí (pol. 7), možnost řešení problémů druhých lidí (pol. 4) a poskytování psychologických porad druhým lidem při osobních potížích (pol. 19). Nejmenší přitažlivost vykazují položky, týkající se vysoké společenské prestiže povolání psychologa (pol. 17), módnosti a populárnosti oboru (pol. 3) a dobré ekonomické úrovně povolání psychologa (pol. 20).

V dotazníku **pracovních hodnot** (pol. 22—36) je nejvíce preferována práce, ve které je možno používat vlastní rozum (pol. 22), práce, ve které je možno pomáhat druhým lidem (pol. 36), práce, kde je vidět podle výsledků, že člověk něco vykonal (pol. 25). Nejméně přitažlivá je práce, kde má člověk jistotu zaměstnání i v těžkých dobách (pol. 29), kde dobře vychází s vedoucím (pol. 27) a práce, kde má zajištěnu dobrou životní úroveň (pol. 35).

Výsledky obou dotazníků si do značné míry odpovídají a ukazují na převládající kognitivní a altruistické zaměření a konkrétně praktický obsah představ o práci psychologa u uchazečů o studium, kdežto společensko-ekonomické aspekty profese psychologa ustupují až příliš do pozadí. To může mít složité příčiny.

V dotazníku **zájmů o psychologické disciplíny** (pol. 37—57) se největší oblibě těšila sociální psychologie (pol. 39), experimentální psychologie (pol. 40) a klinická psychologie (pol. 56). Nejmenší přitažlivost vykazovala matematická psychologie (pol. 54), inženýrská psychologie (pol. 55) a vojenská psychologie (pol. 50). Disciplíny s velkou přitažlivostí jsou především ty, kde jde o práci s lidmi, kdežto nejmenší přitažlivost mají oblasti, které vyžadují vysokou abstraktnost myšlení.

Kvantitativní aspekty celkových preferencí v tab. 1, o nichž referujeme, vyžadují konfrontaci s kvalitativní strukturou činností, hodnot a zájmů uchazečů o studium psychologie, která se člení do řady relativně samostatných složek.

VÝSLEDKY FAKTOROVÉ ANALÝZY

Při faktorové analýze byly brány v úvahu faktory, které dosahovaly vlastní hodnotu (eigenvalue) vyšší než 1,00 podle doporučení manuálu.

Vzhledem k velkému rozsahu faktorové matice jsme nuceni upustit od její úplné reprodukce a provést pouze u každého faktoru podrobný popis saturace položek.

Rotovaná faktorová matice má celkem 17 faktorů, které lze poměrně dobře interpretovat. Některé jsou bipolární.

Tab. 2. Přínosy vlastních hodnot a jejich procentuální vyjádření před rotací

Faktor	Vlastní hodnota	Kumulativní procento vlastních hodnot
1	10,68801	0,18751
2	4,78653	0,27148
3	3,36596	0,33053
4	2,70433	0,37798
5	2,60940	0,42376
6	2,47798	0,46723
7	2,38408	0,50906
8	2,20684	0,54777
9	2,03362	0,58345
10	1,82018	0,61188
11	1,48956	0,63801
12	1,36872	0,66202
13	1,26477	0,68421
14	1,21060	0,70545
15	1,17975	0,72615
16	1,13864	0,74612
17	1,10219	0,76546

Faktor 1

Představuje celkové zaměření poznávací činnosti a poznávacích hodnot psychologa. Největší zátěž vykazují tyto položky:

	zátěž:
— práce, kde vynalézám, navrhuji nebo vyvíjím nové věci a myšlenky	0,91
— objasňování dosud nepoznaných záhad v duševním životě lidí	0,91
— práce, ve které nacházím svůj správný životní styl	0,86
— práce, kde mohu používat vlastní rozum	0,84
— vyučování psychologii	0,82
— poskytování psychologických porad druhým lidem při osobních potížích	0,78
— možnost lepšího porozumění vlastním problémům	0,77
— práce, kde vidím podle výsledků, že jsem něco vykonal	0,76

- používání metody hypnózy v terapii duševních odchylek a poruch 0,75
- vytváření matematických modelů v psychologii 0,72
- studium psychologických problémů moderní techniky a člověka 0,72

Tento široký faktor zahrnuje celkem 7 preferovaných činností, z toho 4 teoretické (objasňování dosud nepoznaných záhad v duševním životě lidí, vyučování psychologii, studium vztahů moderní techniky a člověka, vytváření matematických modelů v psychologii) a 3 prakticky zaměřené (používání hypnózy, poskytování porad druhým lidem a porozumění vlastním problémům). Dále obsahuje 4 **hodnotové orientace** podle Supera (k vynalézání, k intelektuální stimulaci, k seberealizaci a k výkonnosti). Poměrně silně je vyjádřena **tvůrčí složka** v poznávací činnosti psychologa.

Faktor 2

- Nejvyšší saturaci vykazují položky: zátěž:
- vysoká společenská prestiž profese psychologa 0,89
  - poskytování psychologických porad mládeži při volbě povolání 0,83
  - zlepšování pracovních podmínek na základě psychologických poznatků 0,82
  - převýchova defektních lidí na základě psychologických poznatků 0,70

Zahrnuje preferenci **sociální prestiže profese psychologa a sociálního působení v praxi**.

Faktor 3

- Projevuje se u položek: zátěž:
- klinické poradenství 0,84
  - klinická psychologie 0,83
  - psychologie práce —0,40
  - psychologie umění —0,40
  - inženýrská psychologie —0,42

Jde o bipolární faktor, týkající se preference **klinické psychologie** oproti **inženýrské psychologii, psychologii práce a umění**.

Faktor 4

- Jde opět o bipolární faktor, zahrnující položky: zátěž:
- psychologie sportu —0,72
  - psychologie umění —0,67
  - matematická psychologie 0,60
  - inženýrská psychologie 0,60

Vyjadřuje protiklad psychologických oborů **humanitního zaměření (sport, umění) a přírodovědně-technického**.

Faktor 5

Zahrnuje položky:	zátěž:
— experimentální psychologie	0,79
— účast v psychologickém výzkumu	0,53
— experimentování v psychologické laboratoři	0,46
— psychologie práce	—0,42

Jde o bipolární faktor, který zahrnuje preferenci **experimentální psychologie** v protikladu k **psychologii práce**.

Faktor 6

Obsahuje položky:	zátěž:
— vývojová psychologie	0,66
— obecná psychologie	0,62
— vězeňská a soudní psychologie	—0,65
— vojenská psychologie	—0,58

Bipolární faktor zahrnuje protiklad obecné a vývojové psychologie jako **základních teoretických předmětů** a vězeňské, soudní a vojenské psychologie jako **speciálních aplikačních oborů**.

Faktor 7

Zahrnuje položky:	zátěž:
— práce, kde je respektován druhými lidmi	—0,83
— módnost a populárnost oboru psychologie	—0,47
— prospěch společnosti z využívání poznatků psychologie	0,48
— práce, kde dělám něco, co činí svět hezčím	0,56

Tento bipolární faktor vyjadřuje protiklad mezi **prestíží profese** a mezi vytvářením **estetických a sociálních hodnot**.

Faktor 8

Zahrnuje položky:	zátěž:
— práce, kde jsem spokojen se svými spolupracovníky	0,81
— práce, kde mám vedoucího, s nímž dobře vycházím	0,53

Obsahem faktoru je orientace na dobré **sociální vztahy na pracovišti**.

Faktor 9

Zahrnuje položky:	zátěž:
— předvídání a ovlivňování jednání druhých lidí	0,76
— poradenství pro volbu povolání	—0,52
— práce, kde mohu pomáhat druhým lidem	—0,42

Faktor obsahuje složku **persuaze** v protikladu k **pomáhání druhým lidem**.

Faktor 10

Zahrnuje položky:

— práce, kde organizuji a řídím činnost druhých lidí	zátěž: —0,86
— práce, kde mohu dělat stále jiné, rozmanité věci	0,40

Faktor zahrnuje složku preference **organizování činnosti** lidí oproti **rozmanitosti práce**.

Faktor 11

Zahrnuje položku:

— výchovné poradenství	zátěž: —0,85
- Obsahem je tedy preference oboru **výchovné poradenství**.

Faktor 12

Zahrnuje položky:

— zoopsychologie	zátěž: 0,79
— módnost a populárnost oboru psychologie	0,54
— sociální psychologie	—0,45

Bipolární faktor obsahuje preferenci **zoopsychologie** v protikladu k **so-
ciální psychologii**.

Faktor 13

Zahrnuje položku:

— práce, kde mohu dělat věci samostatně podle svého rozhodnutí	zátěž: 0,87

Jde o faktor zaměřený na **samostatnost v práci**.

Faktor 14

Zahrnuje položky:

— psychofyziologie	zátěž: —0,68
— psychologie stáří	—0,62
— práce, kde mám jistotu zaměstnání i v těžkých dobách	—0,54

Faktor obsahuje orientaci především k oborům, které představují **bio-
logický základ psychiky**.

Faktor 15

Zahrnuje položky

— srovnávací psychologie	zátěž: 0,69
— pedagogická psychologie	—0,57

Bipolární faktor obsahuje orientaci na **srovnávací psychologii** v proti-
kladu k **pedagogické psychologii**.

Faktor 16

Obsahuje položku: zátěž:
 — práce, kde má zajištěnu dobrou životní úroveň 0,82
 Jde o faktor zaměření pracovních hodnot na **ekonomické zisky**.

Faktor 17

Zahrnuje položky: zátěž:
 — diagnostika duševních vlastností a schopností lidí 0,67
 — výsledek testu tvořivého myšlení (Insight test) —0,69

Jde opět o bipolární faktor, zahrnující na jedné straně preferenci **psychodiagnostiky schopností a vlastností osobnosti**, na druhé straně způsobilost objevovat **příčiny a motivy jednání druhých lidí**.

Závěry

Naše studie ukázala nejenom kvantitativní rozdíly preferencí různých činností, hodnot a zájmů ve skupině uchazečů o studium psychologie, ale především bohatou kvalitativní diferenciací. Musíme předpokládat, že celkový soubor se člení do více podskupin, které vykazují specifické orientace.

Činnosti psychologa a hodnocení jeho profese jsou obsahem především u faktorů 1, 2, přičemž u faktoru 1 se poznávací aktivity spojují s některými pracovními hodnotami podle Supera (heuristické zaměření, intelektuální stimulace, seberealizace, výkonnost). Obsahem druhého faktoru je zdůraznění sociální prestiže profese psychologa a praktického sociálního působení.

Pracovních hodnot se týkají přímo faktory 7, 8, 10, 13 a 16, kdežto preferované psychologické obory jsou reprezentovány faktory 3, 4, 5, 6, 11, 12, 14, 15.

Ve faktoru 9 jsou zahrnuty jak činnosti, tak pracovní hodnoty i psychologické obory.

Výsledek Sargentova Insight testu představuje faktor 17.

Zajímavé je zejména zjištění relativně širokého faktoru 1, který vyjadřuje **kognitivní a tvořivou orientaci činnosti psychologa**, která má jednak **teoretický**, jednak **praktický** aspekt.

Celkem 8 faktorů je věnováno diferenciaci **psychologických odvětví**, která se zčásti kryje s tradičním dělením, zčásti však obsahuje některé nové pohledy. Jde většinou o bipolární faktory.

Neméně tak významné se jeví **zaměření činností a hodnot** uchazečů o studium psychologie, které sytí faktory 1, 2, 7, 8, 9, 10, 13, 16, přičemž největší přínosy mají faktory 1 a 2. Můžeme tedy říci, že ještě více než představa o určitém psychologickém odvětví, kde by se uchazeči uplatnili, je rozhodující orientace k určitému druhu psychologické činnosti a specifické hodnotové zaměření, které mají v psychologických vědách **víceoborový charakter**. Bylo by velmi poučné sledovat v budoucnu, jak se jednotlivé zjištěné faktory zaměření osobnosti projevují ve studiu a v dalším uplatnění v povolání psychologa.

LITERATURA

- Cattel, R. B.: Personality and Motivation Structure and Measurement, New York, 1957.
- Galperin, P.: Zu Grundfragen der Psychologie. Berlin 1980.
- Hermochová, S., Hampejsová O.: Osobnostní profil československého psychologa. Čs. psychol., 1966, 10, 6, 549—562.
- Hromátka, J.: Rozdíly profilů osobnosti odpovědných a neodpovědných osob. Čs. psychol., 1968, 12, 5, 476—481.
- Chalupa, B.: Tvořivost ve vědě a technice. UJEP, Brno, 1974.
- Chalupa, B.: Teoretické otázky vztahu osobnosti a činnosti. in: Aktuální problémy psychologie osobnosti, Mikšík, O. a kol.: Horizont, Praha, 1979.
- Chalupa, B., Kadeřábek, J.: Ergebnisse der Faktorenanalyse bei den Forschungsmitarbeitern. Studia psychologica, 1977, 19, 2, 119—129.
- Jäger, O.: Dimensionen der Intelligenz. Göttingen 1967.
- Kaiser, H. F.: Computer Program for Varimax Rotation in Factor Analysis. Educat. and Psychol. Measurement, 1959, 19, 3, 413—420.
- Kolaříková, O.: Některé vztahy v zájmové struktuře osobnosti a jejich diferenční aspekty. Čs. psychol., 1968, 12, 6, 542—545.
- Leonťjev, A. N.: Činnost, vědomí, osobnost. Praha, 1978.
- Pawlik, K.: Dimensionen des Verhaltens. Bern-Stuttgart, 1968.
- Úberla, K.: Faktorová analýza. Bratislava 1974.

НАПРАВЛЕННОСТЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, ДОСТОИНСТВ И ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ ИНТЕРЕСОВ У ЖЕЛАЮЩИХ ИЗУЧАТЬ ПСИХОЛОГИЮ

Автор исследовал при помощи трех анкет направленность личности, т. е. деятельности, достоинств и профессиональных интересов у группы 89 желающих (в возрасте в среднем 20,8 лет) научно изучать психологию. В общем устанавливалось 57 переменных, которые подверглись факторному анализу по Г. Ф. Кайзеру методом Варимакс.

Установилось 17 факторов, представляющих относительно независимые компоненты структуры личности. Первый широкий фактор показывает на познавательную ориентацию деятельности психолога, у которой то теоретический, то практический аспект. Из рабочих достоинств (по Сеперу) содержит же она преференцию находчивости, интеллектуального стимулирования, авторреализации и производительности. Фактор 2 содержит преференцию социального престижа профессии психолога и социального действия на практике. Факторы 3, 4, 5, 6, 11, 12, 14 и 15 представляют преференцию разных психологических дисциплин, а факторы 7, 8, 10, 13 и 16 содержат другие рабочие достоинства по Сеперу. В факторе 9 содержатся не только деятельности психолога, но и рабочие достоинства и разные дисциплины психологии. Фактор 17 представляет собой результаты го Сержану (Insight test) творческого мышления.

Из результатов исследования вытекает, что нам придется предполагать богатую качественную дифференциацию преференциональных психологических деятельностей, достоинств и профессиональных интересов, расчленяющих всю группу в больше подгрупп со специфическими ориентациями. В той же мере важной, как представление о конкретной психологической дисциплине, в которой адептам можно было бы применять их способности, является ориентация к определенному виду работы и направленность достоинств, которая имеет в психологических науках характер комплекса нескольких дисциплин. В будущем желательно исследовать, как отдельные установленные факторы направленности личности у адептов проявляются в изучении и в дальнейшем их применении в профессии психолога.

EINSTELLUNG DER TÄTIGKEIT, DER WERTE UND DER PROFESSIONELLEN INTERESSEN BEI DEN BEWERBEN UM DAS STUDIUM DER PSYCHOLOGIE

Der Autor untersuchte mittels 3 Fragebögen die Einstellung der Persönlichkeit, d. h. der Tätigkeit, der Werte und der professionellen Interessen einer Gruppe von 89 Bewerbern um das Fachstudium der Psychologie im Alter von 20,8 Jahren. Insgesamt wurden 57 Variablen festgestellt, die der Faktoranalyse nach H. F. Kaiser mittels der Methode Varimax unterzogen wurden.

Es wurden 17 Faktoren festgestellt, die relativ unabhängige Komponenten der Struktur der Persönlichkeit darstellen. Der erste breite Faktor weist auf die kognitive Orientierung der Tätigkeit des Psychologen hin, die einerseits einen theoretischen, andererseits einen praktischen Aspekt hat. Von den Arbeitswerten nach Super enthält dieser Faktor die Präferenz der Erfindungstätigkeit, der intellektuellen Stimulation, der Selbstrealisation und der Leistungsfähigkeit. Der Faktor 2 beinhaltet die Präferenz der sozialen Prestige der Profession des Psychologen und der sozialen Wirkung in der Praxis. Die Faktoren 3, 4, 5, 6, 11, 12, 14 und 15 beziehen sich auf die Präferenz verschiedener psychologischer Disziplinen, während die Faktoren 7, 8, 10, 13 und 16 weitere Arbeitswerte nach Super umfassen. Im Faktor 9 sind sowie die Tätigkeiten des Psychologen, als auch die Arbeitswerte und die psychologischen Fächer einbezogen. Der Faktor 17 war durch die Ergebnisse vom Sargents Insight test des produktiven Denkens repräsentiert.

Aus den Ergebnissen der Untersuchungen geht hervor, dass eine reiche qualitative Differenzierung der bevorzugten psychologischen Tätigkeiten, der Werte und der professionellen Interessen, die die Gruppe in mehrere Untergruppen mit spezifischen Orientierungen gliedert, vorauszusetzen ist. Nicht weniger wichtig als die Vorstellung von einem bestimmten psychologischen Fach, in dem sich die Bewerber durchsetzen würden, ist die Orientierung auf eine bestimmte Art von Tätigkeit und die Orientierung der Werte, die in mehreren psychologischen Fächern zur Geltung kommt. In der Zukunft wäre es wünschenswert zu verfolgen, wie die einzelnen festgestellten Faktoren der Einstellung der Persönlichkeit der Bewerber beim Studium und weiter in der Profession des Psychologen zum Ausdruck kommen.

